

Er menneskerettighetene universelle?

En litteratur – og casestudie av det menneskerettslige forholdet mellom Saudi-Arabia og FN

Bacheloroppgave i statsvitenskap

Universitetet i Stavanger

Anna Tangen

Studentnummer: 266717

Kandidatnummer: 266717

Veileder: Ellen Ravndal

Lvert dato: 10.05.22

Antall ord: 8768

Sammendrag

Denne bachelorutredelsen har som mål å besvare om menneskerettighetene faktisk er universelle og hvilken reell handlekraft FN har når det kommer til å forhindre menneskerettighetsbrudd. Problemstillingen er som følgende: «*Er FNs menneskerettigheter universelle, og har FN mulighet til å følge opp brudd på menneskerettighetene i Saudi Arabia?*». Oppgaven viser en litteratur – og casestudie som tar teoretisk utgangspunkt i Jack Donnelly (2007) sine ni ulike forståelser. De ni forståelsene er videre delt i tre: medfødt universalisme, konstruert universalisme og menneskerettighetene er selektive. Andre sentrale bidrag er fra Samuel Moyn (2010) og Amartya Sen (1998).

Av empiriske bidrag er tredje og fjerde perioderapport for Saudi-Arabia fra kvinnekommisjonen og feltrapporten til spesialrapportøren for Saudi-Arabia fra 2009 sentral. Argumentasjonen til medfødt universalisme bygger på at alle har en felles medfødt verdi som oppfyller menneskerettighetene. Den konstruerte universalismen mener at politikk, lovverk, den moderne verden eller felles historie er grunnlaget for at menneskerettighetene er universelle. Verken medfødt eller konstruert universalisme er funnet gyldige i det empiriske eksempelet. Funnet i analysen er at menneskerettighetene i sin helhet ikke er universelle, men at deler av dem kan være oppe for diskusjon slik som forståelsen relativ universalisme antyder.

Forord

Jeg har lenge interessert meg for internasjonal politikk, og særlig i Midtøsten-regionen. Interessen min har blant annet ført meg til en flyktningeleir i Palestina, noen måneder i Jordan, tre år på Midtøstenstudier med arabisk på UiO og nå som en avslutning med statsvitenskapsstudiet på UiS. Det overordnede målet mitt har vært at bacheloroppgaven skal representere de to ulike studieretningene jeg har gjennomført.

Jeg vil først og fremst takke min veileder, Ellen Ravndal, for gode råd, kloke ord og uvurderlig kunnskap. Hver veiledningstime med deg har vært inspirerende og motiverende. Jeg ønsker også å takke moren min Annelin og samboeren min Oddbjørn, som selv for travle hverdager, har lest oppgaven vel mange ganger og kommet med tilbakemeldinger.

Jeg håper at oppgaven kan bidra til et videre perspektiv og forståelse for betydningen av kulturelle forskjeller i internasjonal politikk. Man har kanskje mer å lære av hverandre enn man tror. Samtidig tror jeg at det er viktig å sette spørsmålstegn til veletablerte normer og diskurser i samfunnet for å skape endringer.

شكراً وقرائة سعيدة

Anna Tangen

Sandnes, 10. mai 2022

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
<i>1.1 Bakgrunn</i>	<i>2</i>
<i>1.2 Oppgavens tema.....</i>	<i>3</i>
<i>1.3 Avgrensninger.....</i>	<i>3</i>
<i>1.4 Oppgavens oppbygning og problemstilling.....</i>	<i>3</i>
2. Teoretisk rammeverk.....	5
<i>2.1 Menneskerettigheter</i>	<i>5</i>
<i>2.2 Teorier for eller mot FNs menneskerettigheter.....</i>	<i>6</i>
Medfødt universalisme	6
Konstruert universalisme.....	8
Menneskerettighetene er selektive	10
3. Metode	13
4. FN.....	15
<i>4.1 Verdenserklæringen</i>	<i>15</i>
<i>4.2 FNs komiteer for menneskerettighetene.....</i>	<i>16</i>
<i>4.3 Menneskerettighetsrådet</i>	<i>17</i>
<i>4.4 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OCHCHR) og FNs spesialrapportører for menneskerettigheter.....</i>	<i>17</i>
<i>4.5 FNs sikkerhetsråd.....</i>	<i>17</i>
<i>4.6 Verdenskonferansen om menneskerettigheter i Wien i 1993</i>	<i>18</i>
<i>4.7 FN oppsummering.....</i>	<i>19</i>
5. Saudi-Arabia	20
6. Tredje og fjerde perioderapport for Saudi-Arabia	22
7. Er menneskerettighetene universelle eller selektive?	23
<i>7.1 Medfødt universalitet.....</i>	<i>23</i>
<i>7.2 Konstruert universalitet.....</i>	<i>24</i>
<i>7.3 Menneskerettighetene er selektive</i>	<i>27</i>
8. Konklusjon	30
Litteraturliste.....	32

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Verden er urettferdig og skjevfordelt. Derfor har mennesker i flere hundre år prøvd å gjøre verden til et bedre sted, og å sette en global forbedring på dagsorden (FN-sambandet, 2021, 21. januar). Blant annet gjennom å konstruere et menneskelig fellesskap, gjennom politiske beslutninger og gjennom ulike organisasjoner. I alle verdensreligioner er menneskers verdi og ansvar overfor andre viktig, selv om de ulike religionene vektlegger rettighetene ulikt (Mingst, McKibben og Toft, 2019, s.367). I 1948 kom de Forente Nasjoners (FN) Verdenserklæring om menneskerettigheter, som er anerkjent av alle de 193 medlemsstatene. På verdenskonferansen for menneskerettighetene i 1993, var det enighet blant samtlige av FNs medlemsstater om at menneskerettighetene er universelle (Iversen og Andresen, 2017). Man skulle tro at med et så stort og bredt ønske om en bedre verden, ville statene ha fulgt disse menneskerettighetene, samtidig som det skulle ha vært enkelt å avdekke og håndtere menneskerettighetsbrudd globalt. Vi lever i en spennende tid, hvor nyheter fra andre siden av kloden bare er et tastetrykk unna. Verden har aldri vært mindre.

Likevel blir menneskerettighetene brutt gang på gang over hele verden, i alt fra diskriminering til henrettelser og folkemord. Det finnes ikke et eneste land i verden hvor kvinner er likestilte med menn (UN, n.d.). Saudi Arabia har gjennom mange år blitt sett på av mange som en versting, spesielt når det kommer til kvinners rettigheter (Amnesty, 2020; Taylor, 2018). Blant annet har Human Right Watch tidligere sammenliknet kvinners rettigheter i Saudi Arabia med barns rettigheter (Black, 2008).

I Saudi Arabia bor det i overkant av 14 millioner kvinner. Det er flere kvinner enn menn som tar høyere utdanning rapporterte det saudiske utdanningsdepartementet i 2020 (Gazette, 2020). Likevel har kvinner i Saudi Arabia svært innsnevrede rettigheter i forhold til menn, blant annet når det kommer til økonomisk uavhengighet, arbeidsliv og egen selvstendighet. I rapporten til spesialrapportøren for Saudi-Arabia, konkluderes det med at selv om flere kvinner tar utdanning, gjenspeiles ikke det i sysselsettingen i staten (United Nations General Assembly, 2009, s.2).

Så hvordan har det seg at disse antatte universelle rettighetene blir brutt? Er FNs menneskerettigheter egentlig ment for *alle* mennesker; Er de universelle? Og hva kan FN gjøre når medlemsstater begår menneskerettighetsbrudd?

1.2 Oppgavens tema

Temaet for denne oppgaven er todelt. For det første handler den om debatten rundt menneskerettighetene, og om de er universelle. For det andre handler den om hvilke reelle muligheter FN har til å følge opp menneskerettighetsbrudd, med empirisk eksempel fra Saudi-Arabia. Temaet er valgt på bakgrunn av den lange debatten om menneskerettighetene er universelle, samt at problemstillingen er noe som omhandler oss alle. Menneskerettighetene blir brutt hver dag over hele verden, og selv om det får stor oppmerksomhet når det skjer i Norge, burde det vel få like stor oppmerksomhet uavhengig av hvor det skjer? Det er også interessant å sammenligne FNs handlekraft i teori og praksis, da det ofte er store forskjeller i hva som blir sagt og hva som blir gjort.

1.3 Avgrensninger

Det finnes mange aktører som kan bryte menneskerettighetene, likevel er det bestemt i folkeretten at bare stater kan bli straffet for menneskerettighetsbrudd, derav ser vi ikke på enkeltpersoner eller andre grupper (FN-sambandet, 2021, 21. januar).

I denne oppgaven blir kvinners rettigheter i Saudi-Arabia brukt som empirisk eksempel, og videre skal vi se på perioderapporten fra 2018, samt rapporten til spesialrapportøren for Saudi-Arabia fra 2009. At valget falt på Saudi-Arabia, er det flere grunner til. Først og fremst er det på mange måter en lukket stat for omverdenen (Aarnes, 2020), som ligger i en region dypt preget av kriser, kriger og konflikter de siste hundre årene. Målet for oppgaven er at ved å bruke dette empiriske eksempelet, vil gi oss svar på om menneskerettighetene er universelle. For hvis de er det, så skal de vel også være gjeldende for kvinner i et konservativt muslimsk og patriarkalsk diktatur (FN-sambandet, 2021, 01. september).

1.4 Oppgavens oppbygning og problemstilling

I denne oppgaven skal vi se på ulike syn på menneskerettighetene, og om mangel på universalisme kan ha noe å gjøre med at de blir brutt. I teoridelen skal jeg først definere ulike begreper, før jeg skal gå dypere inn på teorier som støtter at menneskerettighetene er

universelle, som FN, William J. Talbott (2005) og menneskerettighetsorganisasjoner. Videre skal jeg ta for meg mer kritiske teorier som man finner i bidragene til Jack Donnelly (2007), Samuel Moyn (2010) og Mohamed Berween (2002). I metodedelen finner man en mer konkret forklaring for valgene jeg har tatt for oppgaven. Videre til den tredelte empiridelen, skal jeg først ta for meg FN og litt av organisasjonens historie, organer og handlekraft. I den andre delen av empirien settes søkelyset på Saudi-Arabia og statens lovverk, før jeg i siste del ser på Saudi-Arabia sin tredje og fjerde perioderapport. I analysen blir teoriene fra teoridelen hentet opp igjen, for å se om de passer sammen med empirien ved hjelp av et analyseskjema. Til slutt kommer det en konklusjon med en kort oppsummering, hvor jeg skal konkludere om FNs menneskerettigheter er universelle eller ikke. Samt om FN har mulighet til å følge opp brudd på menneskerettighetene i Saudi-Arabia.

Ut fra dette problemet, som er skissert tidligere i innledningen, blir problemstillingen for oppgaven *«Er FNs menneskerettigheter universelle, og har FN mulighet til å følge opp brudd på menneskerettighetene i Saudi Arabia?»*.

2. Teoretisk rammeverk

For å kunne få en bedre forståelse for oppgaven, vil jeg nå gå gjennom noen sentrale begreper og teorier. Blant annet blir begreper som menneskerettigheter, kulturell relativisme og orientalisme presentert, samt ulike bidrag knyttet til debatten rundt universalisme. Det finnes ulike oppfatninger av hva de ulike begrepene innebærer, derfor trengs det en begrepsavklaring. Samtidig er også debatten særlig rundt begrepet menneskerettigheter sentral, og det er en fordel å vite at det finnes uenigheter om begrepet. Det er også viktig å nevne at debatten rundt menneskerettighetene er stor. Det er flere som har ulike synspunkter, selv om man dessverre ikke har plass til å nevne alle. Jeg vil trekke frem de bidragene som har vært sentrale for oppgaven, samtidig som de representerer ulike sider og forståelser av temaet.

Tidligere forskning har fokusert mye på den historiske bakgrunnen til menneskerettighetene og hvor de er hentet fra. Opprinnelsen til menneskerettighetene gir ikke nødvendigvis et svar på om de er universelle. Derfor er det viktig å se på hvilke muligheter FN har til å følge opp menneskerettighetsbrudd, i sammenheng med spørsmålet rundt den mulige universalismen.

2.1 Menneskerettigheter

Hva er egentlig menneskerettigheter? Den norske definisjonen fra FN-sambandet er «*Menneskerettigheter er grunnleggende rettigheter alle har, uavhengig av kjønn, alder, religion, legning, nasjonalitet eller hvor i verden de bor*» (FN-sambandet, 2021, 21. januar). Det er denne definisjonen som blir lagt til grunn for begrepet menneskerettigheter fremover i oppgaven. Dette fordi det er denne forståelsen som er problematisert og som skal bli sett på om stemmer.

Likevel finnes det mange forskjellige syn og meninger om hva menneskerettigheter skal innebære, og hva de egentlig er. Dette er også noe som har utviklet seg over tid, i antikken skrev den greske filosofen Platon om sin idealstat hvor mennesker skulle ha naturlige rettigheter, men disse rettighetene skulle bare gjelde for et fåtall av borgerne (Donnelly, 2007 s. 286). Senere kom Magna Carta, revolusjonene i Frankrike og USA, samt utviklingen av stemmeretten i en rekke stater (Mingst et al, 2019, s.367). Et likhetstrekk er at de rettighetene man fikk tildelt gjennom disse dokumentene ikke var allmenne. De gjaldt ikke for alle mennesker, og som oftest var det kvinner, barn og mennesker i lavere samfunnslag som ble

ekskludert fra ordningene. Så selv om slike medfødte rettigheter har eksistert lenge, er menneskerettigheter som er gjeldende for alle, et relativt nytt konsept (Sen, 1998, s.41).

FN har i Verdenserklæringen om menneskerettighetene fra 1948 skissert opp 30 artikler med rettigheter, men det er ikke alle rettighetene som blir viet like mye oppmerksomhet. Det har over lang tid vært en stor diskusjon rundt at det er et for stort søkelys på politiske og sivile rettigheter, heller enn økonomiske, sosiale og kulturelle (FN-sambandet, 2022a, 04. februar). Det har også vært et skille, hvor vestlige stater har fokusert mer på de politiske og sivile rettighetene, mens utviklingsland har ønsket å prioritere de økonomiske, sosiale og kulturelle (FN-sambandet, 2021, 21. januar). Et annet spørsmål er hvor grensene for hva som er menneskerettigheter går (NRK, 2018). Artikkel 25 i Verdenserklæringen setter søkelys på materielle gjenstander som klær, et sted å bo samt mat. Likevel varierer gjerne forståelsen når det kommer til materielle rettigheter fra sted til sted.

2.2 Teorier for eller mot FNs menneskerettigheter

De fleste er nok godt kjent med FN sitt arbeid og syn på menneskerettigheter. «*En gullstandard*» omtaler sosialantropolog og tidligere diplomat Hilde Frafjord Johnson menneskerettighetene som (NRK, 2018). Likevel har det lenge vært et filosofisk og et politisk spørsmål om det finnes noe som faktisk er universelt, noe som også FNs menneskerettigheter har høstet kritikk for. Denne debatten kommer vi tilbake til senere i oppgaven.

For finnes det egentlig noe som universelle menneskerettigheter? Vi skal ta utgangspunkt i Jack Donnelly (2007) sine ni eksempler på ulike forståelser av menneskerettighetene¹, men for å gjøre det mer forståelig, har jeg valgt å dele dem i to, de forståelsene som argumenterer for at menneskerettighetene er universelle, og de forståelsene som argumenterer mot. De forståelsene som er for, er igjen delt inn i om menneskerettighetene er forstått som medfødte eller konstruerte.

Medfødt universalisme

Forståelsene rundt medfødt universalisme går ut på at menneskerettighetene er medfødte rettigheter, som alle mennesker har. Donnelly (2007) presenterer tre ulike forståelser på

¹ Teoriene har blitt oversatt fra engelsk til norsk av meg.

medfødt universalitet: konseptuell og innholdsmessig universalitet, universell besittelse ikke universell håndheving, og ontologisk universalitet.

Konseptuell og innholdsmessig universalitet blir forstått som at man har rettigheter i kraft av å være et menneske (Donnelly, 2007, s.282). Man legitimerer her for at menneskerettighetene er rettferdige med at man enten er eller så er man ikke et menneske. De er påstått universelle fordi rettighetene er universelt holdt av alle på det samme grunnlaget om at man er et menneske. Videre blir de sett på som umistelige, fordi man kan ikke miste statusen som et menneske. Det er viktig å punkttere at i følge Donnelly (2007, s.283), så tar ikke denne forståelsen for seg om det faktisk finnes slike rettigheter, og eventuelt hvor mange. Denne forståelsen legger seg på mange måter nært FN sin forståelse og beskrivelse av menneskerettigheter. Verdenserklæringen sier blant annet at menneskerettighetene er «*like og umistelige rettigheter for alle medlemmer av menneskeslekten ...*» (UN, 1948).

Samuel Moyn tar i boken «*The Last Utopia*» (2010) et oppgjør med denne tankegangen, og skriver at hvis FNs menneskerettigheter blir behandlet som medfødt, blir de heller ikke konfrontert noe mer (s.12). De har hegemoni, og man tar det som en selvfølge at de er det eneste som er legitimt universelt i dag.

Ontologisk universalitet på den andre siden, går ut på at menneskerettighetene har opphav fra et felles internasjonalt fundament (Donnelly, 2007, s.292). En som har prøvd å forsvare denne teorien er William J. Talbott (Donnelly, 2007, s.292; Talbott, 2005, s. 3-4). Talbott argumenterer for ontologisk universalitet med å avkrefte konstruert universalitet, og med å forklare at mennesker nå har nok kunnskap om hvordan man bør behandle hverandre til å være garantister for menneskerettigheter (Talbott, 2005, s.3).

Universell besittelse, ikke universell håndheving, legger også til grunn at alle mennesker besitter menneskerettighetene, uten å ta for seg hvorfor. Forståelsen stiller spørsmål rundt om alle mennesker får bære fruktene av menneskerettighetene. For mange stater bryter med viten menneskerettighetene regelmessig (Donnelly, 2007, s.282). Menneskerettighetene avhenger av at medlemsstatene iverksetter dem, og er med å lage dem til egne normer og lover innenfor deres nasjonale grenser. Selv om alle mennesker skal ha de samme rettighetene, fører dette likevel til forskjeller. Håndhevingen er det også statene som skal stå

for, noe som viser statenes suverenitet, og blir praktisert svært ulikt. Dette fører til store forskjeller i tolkningen av menneskerettighetene, også hvilke konsekvenser man får for å bryte dem blir stedsavhengig.

Konstruert universalisme

Konstruert universalisme er gruppen med forståelser som mener at menneskerettighetene er konstruert av ulike grunner. De er ikke medfødte, men likevel er de forstått som universelle, fordi årsakene bak menneskerettighetene påvirker mange eller alle. Donnelly (2007) presenterer fire ulike forståelser som bygger på at menneskerettighetene er konstruerte, det er historisk eller antropologisk universalisme, funksjonell universalisme, internasjonal juridisk universalitet og overlappende konsensus universalitet.

Historisk eller antropologisk universalisme er en forståelse som bygger på at menneskerettighetene blir sett på som universelle fordi de fleste samfunn og kulturer har praktisert deler av dem gjennom historien (Donnelly, 2007, s.284). Det finnes mange som også fokuserer på dette aspektet, og som argumenterer for at deres kultur eller religion også representerer menneskerettighetene. Et eksempel på dette er Mohamed Berween sitt bidrag om islam. Berween presenterer flere muslimske lærdes oppfatning om at menneskerettighetene baserer seg på islam, og at det er helt grunnleggende i den muslimske tro. Det er en plikt for alle muslimer å kjempe mot undertrykkelse og hjelpe andre til frihet. Viktige menneskerettigheter i islam er blant annet retten til liv, at man skal være rettferdig mot alle og mulighet til å protestere ved urett (Berween, 2002, s.61).

Professoren Samuel Moyn går på den andre siden bort fra den historiske eller antropologiske universalismen, og sier at monoteistiske religioner eller gresk filosofi er irrelevant for historien til menneskerettighetene (2010, s.15). Dette er det to grunner til, den første er at deres historier er kilden til mange andre meninger som går mot menneskerettighetene. Den andre er at rettighetene som er skissert i tidlig religion og filosofi bare var gyldige med andre elementer som er paradoksale for etableringen av menneskerettighetene. Han mener også at det er feil å kreditere de som kom etterpå også som opphav til menneskerettighetene.

Funksjonell universalitet argumenterer også for at menneskerettighetene ikke har opphav i vestlig kultur, men heller fra sosiale, økonomiske og politiske endringer som et resultat av moderne tider på tross av kulturer (Donnelly, 2007, s.286). I det tidlige moderne Europa

ødela kapitalismen og suverene byråkratiske stater de tradisjonelle samfunnene (Donnelly, 2007, s.287). Denne nye standarden å leve etter kom med nye trusler, som fremprovoserte nye tiltak og krav som menneskerettighetene. Det blir påstått at menneskerettighetene er det eneste som kan beskytte et samfunn som er dominert av marked og stater, og at de forblir så lenge de er attraktive for flere mennesker fra ulike kulturer (Donnelly, 2007, s.288). Menneskerettighetene blir gjennom denne forståelsen universelle siden alle må leve med disse moderne truslene, uansett hvor man bor eller hvem man er. Et eksempel på dette er filosofen John Locke og hans ideer om naturtilstanden, som takker den franske og den amerikanske revolusjonen for opphavet til menneskerettighetene (Donnelly, 2007, s.286). John Locke skrev blant annet at «*individer er like og deres naturlige rettigheter går forbi både nasjonal og internasjonal lov*²» (Mingst et al, 2019, s.367). Moyn mener at historien til menneskerettighetene viser hvor nye menneskerettighetene faktisk er (2010, s.213). De er et resultat av et vakuum på slutten av 70-tallet grunnet det han kaller krisen rundt nasjonalstatene samt at andre alternative globale visjoner kollapset (Moyn, 2010, s.213-214).

Den tredje forståelsen er internasjonal juridisk universalitet. For å kunne forstå internasjonal juridisk universalitet, må man legge til grunn at det er en bred internasjonal støtte for menneskerettighetene. Dette kan sies å stemme, for så og si alle verdens stater aksepterer Verdenserklæringen, og FNs konvensjoner har i gjennomsnitt støtte fra 86% av statene (Donnelly, 2007, s.289). Selv om medlemsstaters menneskerettighetsbrudd ikke nødvendigvis fører til en utestengelse, så har det å beskytte menneskerettighetene i økende grad blitt sett på som en forutsetning for fullstendig politisk legitimitet (Donnelly, 2007, s.289). Denne forståelsen gjelder blant annet også for noe av argumentasjonen til menneskerettighetsorganisasjoner som Amnesty og Human Right Watch, dette kommer jeg tilbake til senere i oppgaven.

Forståelsen av overlappende konsensus universalitet går ut på at enstemmigheten rundt menneskerettighetene er overlappende heller enn fullstendig. Menneskerettighetene er et resultat av politikk heller enn moralsk eller religiøst betinget (Donnelly, 2007, s.289). Donnelly trekker her frem filosofen John Rawls, som setter et spørsmålstegn til hvordan samfunnet kan være rettferdig hvis likeverdige innbyggere er dypt uenige om motstridende og urimelige doktriner (Donnelly, 2007, s.289). Selv om de fleste støtter

² Min norske oversettelse fra den engelske originalteksten.

menneskerettighetene som politisk rettferdig i dag, har det ikke alltid vært slik. Noe som man mener beviser at ingen kulturer, religioner eller doktriner er naturlig forenlig eller uforenlig med menneskerettighetene (Donnelly, 2007, s.291). Samuel Moyn mener også at den knotete historien til det han mener er politiske verdier, som er kamouflert som menneskerettigheter, beviser at det ikke er noen essensiell tilknytning mellom dem og at alle mennesker er en del av en felles gruppe (2010, s.20).

Menneskerettighetene er selektive

Det er tre av Donnelly (2007) sine forståelser som argumenterer mot at menneskerettighetene i sin helhet eller deler av dem er universelle, det er påtvungen konsensus, kulturell relativisme og relativ universalisme.

Forståelsen om påtvunget konsensus tar for seg om enstemmigheten rundt menneskerettighetene er et resultat av tvang, og dermed ikke universelle. Donnelly forklarer at tvang har ført til et tettere internasjonalt samarbeid innenfor blant annet politikk og økonomi (Donnelly, 2007, s.291). I følge Donnelly er stater sårbare for eksternt press, særlig fra mektige stater, mens enighet rundt menneskerettighetene fra enkeltpersoner og samfunn ofte er mer frivillig (Donnelly, 2007, s.291-292). Menneskerettighetene er attraktive for enkeltpersoner, da de tilbyr dem rettigheter i alt fra grunnleggende varer som mat og klær, til muligheter som skolegang, deltakelse i organisasjonslivet og arbeid.

Økonomen Amartya Sen skriver om fenomenet «Asian values» og forteller at på Verdenskonferansen for menneskerettigheter i 1993 ble tankene rundt tvang fremmet av asiatiske talspersoner. «Asian values» skiller seg fra vestlige verdier med at orden og disiplin går foran individuelle rettigheter og frihet (Sen, 1998, s.40). Den universelle aksepten for de eksisterende menneskerettighetene er derfor et resultat av tvang fra vesten. Selv om noen mener at vestlig kultur har æren for å være opphavet til menneskerettighetene, så finner man likheter til menneskerettighetene i form av verdien av toleranse og viktigheten av individuell frihet også i Asia, i islam og i buddhismen (Sen, 1998, s.42-43).

Professoren Stephen Hopgood trekker dette enda lengre og sier at religion trumfer de sekulære menneskerettighetene fra FN, og at det er en motstand mot menneskerettighetene verden over (2014). Videre sier han at det blir gjort unntak for FN og mektige medlemsstater når det kommer til menneskerettighetsbrudd. Han skriver også at FNs menneskerettigheter

heller ikke var skrevet av verdens majoritet, og at en bedre måte å utforme slike rettigheter på er gjennom diskusjon og kompromisser, istedenfor å bli diktert fra New York og Genève (Hopgood, 2014).

Edward Said skrev i 1978 boken om orientalisme, og tok med det et oppgjør med den negative assosiasjonen vesten har hatt til orienten. Begrepet orientalisme går ut på at vesten ser på orienten som en dårligere versjon av dem selv, og at vesten da vinner på å sette andre i et dårlig lys. Said forklarer at orienten har opplevd en stor påvirkning fra vesten gjennom kolonitiden, som har ført til at det ikke er fritt frem for tanker og handlinger i orienten lengre (Said, 1978, s.119-123).

En annen forståelse som argumenterer mot at menneskerettighetene er universelle, er kulturell relativisme. Begrepet handler om at noen rettigheter er kulturelt betinget, og derfor er ulike rettigheter relevante for ulike kulturer (Mingst et al, 2019, s.368). I samme dokument fra FN som fortalte at menneskerettighetene er universelle, kommer det også frem at nasjonale og regionale særtrekk samt ulike historiske, kulturelle og religiøse bakgrunner må bli tatt i betraktning når det kommer til medlemsstaters adaptasjon av menneskerettighetene (Mingst et al, 2019, s.368).

Moyn argumenterer også med at det er en forskjell mellom det han kaller tidligere rettigheter og menneskerettigheter. Moyn viser til at tidligere var rettigheter knyttet til spesifikke geografiske steder hvor de ble fulgt og beskyttet av befolkningen (2010, s.12). Han mener at menneskerettighetene konstruert av FN går over nasjonalstatene i stedet for å legge et grunnlag for dem. Selv om vi har sett at Moyn også bruker argumenter fra andre forståelser, så konkluderer han med at hvis menneskerettighetene bare skal fokusere på noen få verdier, så kan de ikke kan være alt for alle mennesker (2010, s.228).

Jack Donnelly har tatt debatten om kulturell relativisme videre, med forståelsen han kaller «relativ universalisme» (2007, s.299). Relativ universalisme går ut på at deler av menneskerettighetene er universelle, mens andre er kulturelt eller kontekstuellet betinget. Det som er universelt med menneskerettighetene er i følge Donnelly konseptet med brede formuleringer, mens mer konkrete praksiser og formuleringer er betinget (2010, s.299-301).

Tabell 1 – Kort oppsummering av de ulike teoriene

Er menneskerettighetene universelle?	Teori		Årsak	Kjennetegn
Ja	Medfødt	Konseptuell og innholdsmessig universalisme	I kraft av å være menneske	<ul style="list-style-type: none"> - Menneskerettighetene er medfødte - Er en selvfølgelighet - Gjeldende for alle
		Universell besittelse, ikke universell håndheving	-	
		Ontologisk universalisme	Medfødt moral	
	Konstruert	Funksjonell universalisme	Det moderne samfunn	<ul style="list-style-type: none"> - Menneskerettighetene er et produkt av en konstruert årsak - Tilnærmet alle mennesker deler den samme årsaken
		Overlappende konsensus	Felles historie	
		Historisk eller antropologisk universalisme	Felles historie	
		Internasjonal juridisk universalisme	Lovverk og politiske avtaler	
Nei/deler av dem	Påtvunget konsensus		Tvang	<ul style="list-style-type: none"> - Mennesker er for ulike - Tvang, politikk eller vestlig innflytelse har ført til menneskerettighetene
	Kulturell relativisme/relativ universalisme		-	

			- Fokuserer på kulturelle forskjeller
--	--	--	---------------------------------------

3. Metode

Denne oppgaven er en litteraturstudie som baserer seg hovedsakelig på teorier og empiriske funn. Jeg har derfor gjennom arbeidet med å skrive denne oppgaven valgt å arbeide med ulike teorier og bøker funnet primært gjennom litteratursøk i Oria. Videre har jeg også fått gode forslag fra min veileder om ulike bidrag som fokuserer på temaet for oppgaven. Jeg har også valgt å bruke rapporter fra FN, og videre knytte dem opp med mer spesifikke empiriske tilfeller hentet fra nyhetsartikler. Andre bidrag jeg har brukt flittig er boken «*Essentials of International Relations*» (Mingst et al, 2019), FN-sambandet og FNs egne nettsider.

Siden det er flere ulike teorier og meninger rundt temaet, har det vært viktig å forstå og belyse disse forståelsene på en oversiktlig måte. Derfor har jeg valgt å basere meg på Jack Donnelly (2007) sine ni kategoriseringer for ulike syn på universalisme og menneskerettigheter i teoridelen. Dette for å ryddigere kunne vise spekteret av forståelser og bidrag. Som vi har sett i teoridelen, utelukker ikke alle teoriene hverandre. Det kan være flere årsaker til menneskerettighetene, og flere av teoribidragene bruker argumenter fra flere forståelser. Samtidig er det vanskelig i praksis å skille mellom forståelsene, derfor har jeg valgt å sette dem sammen. Jeg tror også at denne måten gjør det enklere for leseren å følge oppgaven, og å kunne klart skille mellom forståelsene. Det blir heller ikke viet like mye plass til alle teoriene i oppgaven, dette fordi det ikke er alle som er like aktuelle for problemstillingen. Samtidig som at det er gitt lite informasjon om noen av dem i bidraget til Donnelly (2007), som igjen har gjort det vanskelig å finne bidrag som støtter forståelsen. Jeg har valgt å bruke en tabell til oppsummering i teoridelen, som blir hentet opp igjen i analysen, for å se etter funn i sammenheng med empirien.

Samtidig er også oppgaven en case-studie som ser på forholdet mellom Saudi-Arabia og FN. I empirikapittelet har jeg valgt å bruke titlene knyttet til arbeidsoppgavene til de ulike FN-institusjonene fra FN-sambandet (2021, 21. januar). Dette for å kunne få frem forskjellene mellom dem og hvordan de arbeider sammen. Samtidig har jeg valgt å sette søkelys på FNs kvinnekommisjonskomite, kvinnekonvensjonen og den siste perioderapporten fra 2018.

Både fordi jeg ønsker et fokus på kvinners rettigheter i oppgaven, samtidig som det er en av de få konvensjonene Saudi-Arabia har ratifisert.

Målet har vært å vise en så objektiv og realistisk fremstilling som mulig, likevel har det bydd på utfordringer når det kommer til informasjon fra Saudi-Arabia. Jeg opplever at statlig informasjon er svært begrenset, samt at lovverket er uoversiktlig og mangelfullt, noe som også kommer frem i perioderapporten fra 2018 (CEDAW, 2018). De offentlige svarene til Saudi-Arabia oppleves svært lite selvkritisk når det kommer til menneskerettighetsbruddene som blir begått.

4. FN

4.1 Verdenserklæringen

FNs Verdenserklæring om menneskerettigheter ble vedtatt av generalforsamlingen i 1948, som en forsikring for at historiens grusomheter aldri skulle skje igjen. Målet til organisasjonen er å sikre internasjonal fred og sikkerhet gjennom arbeidet for menneskerettighetene (FN-sambandet, 2019). Verdenserklæringen ble skrevet av en komite, som bestod av representanter fra alle kontinenter (FN-sambandet, 2020). Da den ble vedtatt var det ingen som stemte mot, men åtte stater valgte å ikke stemme og to stater var ikke til stede. Det kan være verdt å merke seg at samtlige stater som ikke stemte, ikke ble sett på som en del av den vestlige verden på dette tidspunktet og at Saudi-Arabia var blant disse. I ettertid har alle FNs medlemsstater sluttet seg til å følge menneskerettighetene, på forskjellige måter. Så hva skjer hvis menneskerettighetene blir brutt? Hvilke muligheter har FN til å gripe inn?

Verdenserklæringen er et grunddokument, som er ment som et grunnlag for å nå det felles målet om at alle mennesker skal få oppfylt menneskerettighetene. Samtidig er det også ment som en standard, som man oppfordrer medlemsstatene til å ta med seg inn i politiske prosesser og utviklingen av statene (FN-sambandet, 2020). Verdenserklæringen består av 30 artikler med rettigheter som spenner fra at alle mennesker er født frie, til at ingen skal oppleve tortur eller vilkårlig arrestasjon (UN, 1948).

Siden FNs Verdenserklæring er et grunddokument og ikke en konvensjon, så finner man store forskjeller i hvordan medlemsstatene har adaptert den inn i sine nasjonale lovverk og politikk. Norge har for eksempel Verdenserklæringen representert i Grunnloven fra 2014 (FN-sambandet, 2021, 03. mars), mens for eksempel Egypt og Algerie har tatt ut reservasjoner knyttet til kvinnekonvensjonen (Mingst et al, 2019, s.391).

Tanken var at dette grunddokumentet skulle være et skritt mot en internasjonal avtale, men den endte i første omgang opp som to ulike avtaler: konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, og konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, begge á 1976 (FN-sambandet, 2022a, 04. februar). Det har lenge vært en debatt rundt om disse to konvensjonene er likestilte, som nevnt i teorikapitlet. Flere hevder at konvensjonen om sivile og politiske rettigheter får mer oppmerksomhet, noe som skal være knyttet til skillet

mellom blant annet vestlige og kommunistiske eller asiatiske verdier (FN-sambandet, 2022a, 04. februar; Sen, 1998).

Det har blitt bygd opp et stort apparat rundt menneskerettighetene i regi av FN, bestående av ulike komiteer, FNs høykommissær, The Office of the High Commissioner for Human Rights (OCHCHR) og Menneskerettighetsrådet. For å forstå hvilke muligheter FN har og hva de gjør, skal vi nå se nærmere på de ulike institusjonene.

4.2 FNs komiteer for menneskerettighetene

«Lager regler og sørger for at de holdes» (FN-sambandet, 2021, 21. januar)

FN har oppnevnt ni ulike komiteer, som spesialiserer seg innenfor hver sin FN-konvensjon, og de skal påse at medlemsstatene følger det som står i konvensjonene (FN-sambandet, 2021, 21. januar). Dette gjør de med å se gjennom rapporter fra de ulike medlemsstatene, samt veilede dem. De skal videre rapportere om funn til Generalforsamlingen (FN-sambandet, 2021, 21. januar). Flere av disse komiteene er særlig rettet mot mennesker i mer sårbare situasjoner, som FN mener er spesielt utsatt for menneskerettighetsbrudd. Dette gjelder blant annet barn, funksjonshemmede og arbeidsmigranter. Komiteene er menneskerettighetskomiteen, barnekomiteen, kvinnediskrimineringskomiteen, rasediskrimineringskomiteen, torturkomiteen, komiteen for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, komiteen for funksjonshemmedes rettigheter og komiteen for tvungen bortføring (FN-sambandet, 2021, 21. januar).

Jeg bruker kvinnediskrimineringskomiteen (CEDAW) som et eksempel. Komiteen har kvinnekonvensjonen som arbeidsområde, som blir omtalt som en av de mest kontroversielle konvensjonene (FN-sambandet, 2022c, 04. februar). Komiteen består av 23 uavhengige likestillingseksperter, som blir nominert av regjeringene og senere valgt av medlemsstatene (United Nations General Assembly, 1981, s.7). Selv om de fleste medlemsstatene har ratifisert konvensjonen, så er det flere som har *«reservert seg mot å følge deler av den»* (FN-sambandet, 2022c, 04. februar), og de kan da ikke bli straffet for å bryte de delene de har reservert seg mot. Dette blir ofte gjort fordi man heller prioriterer sine egne nasjonale lover, som kan kollidere med FN-konvensjonen særlig når det kommer til religiøse og kulturelle verdier (Mingst et al, 2019, s.391). Dette resulterer i at selv om 189 medlemsstater har ratifisert konvensjonen, så følger dem ikke nødvendigvis hele konvensjonen.

4.3 Menneskerettighetsrådet

«Sørger for at alle land møtes for å bevare og styrke menneskerettighetene» (FN-sambandet, 2021, 21. januar)

FNs øverste organ med tanke på spørsmål knyttet til menneskerettighetene er Menneskerettighetsrådet (FN-sambandet, 2021, 21. januar). Rådet ble etablert i 2006, og består av 47 medlemmer. De har som formål å styrke og beskytte menneskerettighetene globalt, samtidig som de også skal følge opp menneskerettighetsbrudd. Måten de gjør dette på er blant annet med å gjennomgå menneskerettighetssituasjonen hos de ulike medlemsstatene hvert fjerde år gjennom de universelle perioderapportene. Samt tar imot klager, utnevner spesialrapportører og vedtar resolusjoner (FN-sambandet, n.d.b). Statistikk viser at nesten to av tre anbefalinger fra perioderapportene blir akseptert, men det er viktig å nevne at slike reformer skjer sakte (Mingst et al, 2019, s.380).

4.4 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) og FNs spesialrapportører for menneskerettigheter

«Overvåker menneskerettighetssituasjonen i verden» (FN-sambandet, 2021, 21. januar)

FNs høykommissær og OHCHR ble opprettet i 1993, som et resultat av Verdenskonferansen i Wien. Det er først og fremst statenes egne regjeringer som skal følge opp menneskerettighetene, som bygger på den westfalske tradisjonen om staters suverenitet. Samtidig er det bare stater som kan bli straffet for menneskerettighetsbrudd, mens FNs høykommissær og OHCHR gir bistand og hjelp til stats-apparatet (FN-sambandet, n.d.a). Samtidig fungerer de som sekretær for menneskerettighetsrådet og behandler klager på brudd. De kommer ut med en oppsummerende rapport hvert år om deres arbeid og resultater.

Spesialrapportørene er som nevnt valgt av Menneskerettighetsrådet, og spesialiserer seg innenfor et land eller et tema (FN-sambandet, 2021, 21. januar). De har blant annet som oppgaver å følge opp klager, rapportere og reise på feltstudier. Det er en feltstudierapport fra spesialrapportøren for Saudi-Arabia som er brukt tidligere i oppgaven.

4.5 FNs sikkerhetsråd

«Vurderer om FN skal gripe inn mot menneskerettighetsbrudd i konflikter» (FN-sambandet, 2021, 21. januar)

Sikkerhetsrådet er den mektigste institusjonen innad i FN, og deres hovedoppgave er å bevare fred og sikkerheten i verden (FN-sambandet, 2019). Sikkerhetsrådet består av fem faste medlemsstater med veto-rett, samt ti rullerende medlemsstater uten.

Som vi ser har FN troen på at kommunikasjon kan være løsningen, men i noen saker strekker ikke denne virkemåten til, derfor finnes det andre virkemidler Sikkerhetsrådet kan bruke som sanksjoner og humanitær intervensjon. Sikkerhetsrådet, som eneste i verden, har mandat til å fysisk gripe inn i krig og konflikter. Det sterkeste virkemiddelet Sikkerhetsrådet har for å beskytte sivilbefolkningen i en stat mot grove menneskerettighetsbrudd, er muligheten til å gripe inn militært i en humanitær intervensjon (Mingst et al, 2019, s.395-396). Samtidig er det på grunn av suverenitetsprinsippet, strenge krav for når og om FN kan gripe inn militært (FN-sambandet, 2019). Det er også omdiskutert hvor alvorlige disse bruddene må være for at FN skal gå til militær intervensjon.

Alle mennesker har krav på beskyttelse, og i noen tilfeller er det staten selv som feiler å beskytte innbyggerne. Tanken bak responsibility to protect (R2P) går ut på at når staten ikke klarer å beskytte sine egne, så har andre stater ansvar for å hjelpe til med mandat fra sikkerhetsrådet (Mingst et al, 2019, s.395). FN har også løftet blikket på det som blir klassifisert som human security, som er globale sikkerhetstrusler, hvor man på tvers av grenser må jobbe sammen (Mingst et al, 2019, s.403). Eksempler på disse truslene er HIV/AIDS og migrasjon.

4.6 Verdenskonferansen om menneskerettigheter i Wien i 1993

Det hadde lenge vært en debatt rundt menneskerettighetene sin status globalt og hvordan statene skulle forholde seg til dem (The World Conference on Human Rights in Vienna, 1993). Dette ble tatt opp på verdenskonferansen for menneskerettigheter i Wien i 1993, en konferanse hvor det skjedde mye i FN-sammenheng og som var ment for å styrke menneskerettighetene både globalt, nasjonalt og på et lokalt nivå.

Man fikk etablert en spesialrapportør på vold mot kvinner, samt etableringen av FNs høykommissær og OHCHR som tidligere nevnt. Samtidig ble også Wien-erklæringen og handlingsprogrammet til. Det var også under denne konferansen, at menneskerettighetene

ble erklært som universelle rettigheter og at de er relevante for alle (Mingst et al, 2019, s.368).

4.7 FN oppsummering

Selv om FN har lagd et omfattende system for å ivareta menneskerettighetene globalt, så er ofte handlekraften mer bundet i virkeligheten enn i teorien. Suverenitetsprinsippet i Folkeretten er nok den mest fremtredende faktoren som påvirker FNs handlekraft. Samtidig mener også noen at dagsordenen i FN blir for mye påvirket av verdenspolitikken og forholdene mellom medlemsstatene (FN-sambandet, n.d.b.). Vi har også sett at rollen til FN varierer ut fra hvilken institusjon, samt hvilke problemer og utfordringer staten har. Likevel blir det satt spørsmålstegn rundt når menneskerettighetsbrudd er alvorlige nok til at FN skal gripe inn med ekstraordinære midler (Mingst et al, 2019, s.395-397).

Videre kan også egne nasjonale interesser komme i konflikt, for selv om man er medlem av FN eller Sikkerhetsrådet, forsvinner ikke de nasjonale interessene. Sikkerhetsrådet er ment for å ta vare på alles interesser, likevel har man tidligere sett at statene med vetomakt har brukt denne for å beskytte seg selv, sine interesser og allierte (Hammarskjöld, n.d.). Veto-retten i seg selv, er også en problemstilling som har vært og er kontinuerlig oppe til debatt (Al-Jazeera, 2022, 19. april).

5. Saudi-Arabia

Vi skal nå se på Saudi-Arabia. En stat som er kjent for sin store oljerikdom og for å være svært lukket fra omverdenen. Saudi-Arabia er et absolutt monarki, hvor kongefamilien og særlig kronprinsen Mohammed bin Salman i praksis har makten med et fundament basert på sharia-lovgivning (United Nations General Assembly, 2009, s.5). Sharia er islamsk lovgivning basert på Koranen, Hadithene og normer. Saudi-Arabias forståelse av sharia, wahhabi-hanbali, blir sett på som den mest konservative forståelsen (United Nations General Assembly, 2009, s.4). Staten mangler blant annet pressefrihet, religionsfrihet, ytringsfrihet og et fungerende demokrati (FN-sambandet, 2021, 01. september). De har finansiert sin velferdsstat ved stor hjelp av inntektene fra olje - og gassvirksomheten, som de også i 2020 var verdens største eksportør av (OEC, n.d.). Man finner stormakter som Kina, USA og Japan blant viktige handelspartnere, og på grunn av en avhengighet grunnet et tilnærmet saudisk monopol samt gunstig oljepris, ser man at stater er forsiktige med å kritisere Saudi-Arabia (Aftenposten, 2020, 30. mars; FN-sambandet, 2021, 01. september).

Saudi-Arabia er likevel medlem av FN og har blant annet ratifisert kvinnekonvensjonen i 2000 (UN, 2022). Tidligere har Saudi-Arabia sittet i Menneskerettighetsrådet, noe som har høstet kritikk blant annet fra menneskerettighetsorganisasjoner som Amnesty og Human Right Watch (Amnesty, 2016). Samtidig har Saudi-Arabia verken signert konvensjonen om sivile og politiske rettigheter eller konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (FN-sambandet, 2022a og b, 04. februar).

De siste årene har staten gjennomgått en liberalisering og oppmykning av lovverket i regi av Mohammed bin Salman. Kronprinsen Mohammed bin Salman lanserte i 2016 *Saudi Vision 2030*, en omfattende visjon for staten, som omhandler alt fra turisme til teknologiske fremskritt. Tanken er å få en statlig økonomisk vekst gjennom sosiale reformer, som å begrense det religiøse politiet og segregeringen i staten (Alshammari, 2021; BBC, 2016). Saudiske kvinner kan nå gjøre endringer på sivilstandskontoret og få pass og reise, uten godkjenning fra en mannlig verge samt kjøre bil (FN-sambandet, 2021, 01. september; Human Right Watch, n.d.).

Sett utenfra, virker Saudi Vision 2030 som en inkluderende og solid satsning. Likevel kan det sammen med kronprinsens besøk til USA, være en del av en plan for å dekke over

problemene staten har, med luksus som moderne skyskrapere, kunstige turistbyer og Formel 1 løp (Arango, 2018). Saudi Vision innebærer ikke en direkte politisk oppmykning eller økt toleranse for innbyggerne, heller er det en økonomisk plan for å bli mindre avhengige av olje (Saudi Vision 2030). For selv om mye har endret seg til det bedre for kvinner de siste årene i Saudi-Arabia, står staten enda for store utfordringer knyttet til kvinnediskriminering. Kvinner trenger fortsatt en mannlig verge for å kunne gifte seg, slippe ut av fengsel og få ulike typer helsehjelp (Human Right Watch, 2020.)

Med sin oljerikdom har de klart å holde befolkningen sin tause relativt suksessfullt, som med å forhindre protester med sosiale goder under den arabiske våren i 2011 (FN-sambandet, 2021, 01. september). Et spørsmål som reiser seg, er om de kan gjøre det samme mot FN?

6. Tredje og fjerde perioderapport for Saudi-Arabia

Den siste perioderapporten for Saudi-Arabia av kvinneskrediteringskomiteen kom i 2018. Praksisen er at først kommer komiteen med en detaljert liste bestående av en oppsummering siden sist, spørsmål til staten samt ulike bekymringer. Videre svarer staten på denne listen, før komiteen kommer med en konklusjon.

I listen over problemer fra komiteen kommenterer de en fremgang hos Saudi-Arabia innen kvinners rettigheter siden sist (CEDAW, 2018, s.1). Videre kommer de med en rekke direkte anbefalinger, som å ha et nedskrevet lovverk for å beskytte kvinner mot diskriminering, hvor man også definerer hva diskriminering er (CEDAW, 2017, 31. juli, s.1). Samt spørsmål rettet til Saudi-Arabia rundt om sharia-lovgivningen har forrang foran konvensjonen. Saudi-Arabia svarer med at å vise til ulike lovverk og bestemmelser, som the Basic Law of Governance, samt at det er en kontinuerlig prosess for staten og at lovene skal samarbeide med å forby diskriminering av kvinner. De kommer også med en lovnad om at et samlet lovverk er under utarbeidelse (CEDAW, 2017, 09. november, s.2-3). Videre blir det sagt at det er ingen lov om mannlig verge i Saudi-Arabia, men når det kommer til ekteskap og skilsmisse er dette en del av sharia-lovgivningen (CEDAW, 2017, 09. november, s.5).

I oppsummeringen trekker komiteen igjen frem de nye tiltakene som positive, men mener at den generelle reservasjonen mot konvensjonen er paradoksal, og oppfordrer Saudi-Arabia til å se til andre lignende stater som de mener har bedre praksiser (CEDAW, 2018, s.3). Ellers oppfordrer komiteen Saudi-Arabia til å endre og supplere lovverket, og ønsker en skriftlig oppfølging innen to år (CEDAW, 2018, s.19).

7. Er menneskerettighetene universelle eller selektive?

I denne analysen skal vi igjen ta opp de ulike synene på om menneskerettighetene er universelle fra teoridelen, i lys av empiriske funn. Vi skal nå utfordre de ulike forståelsene, og se om noen av dem kan være gyldige i eksempelet om kvinners rettigheter i Saudi-Arabia.

Tabell 2 - Oppsummerende kjennetegn

Teori	Årsaker til universalisme	Kjennetegn
Medfødt universalitet	<ul style="list-style-type: none">- I kraft av å være menneske- Medfødt moral	<ul style="list-style-type: none">- Menneskerettigheter er medfødte- Er en selvfølge- Gjelder for alle
Konstruert universalitet	<ul style="list-style-type: none">- Det moderne samfunn- Felles historie- Lovverk og politiske avtaler	<ul style="list-style-type: none">- Menneskerettigheter er et produkt av en konstruert årsak- Tilnærmet alle mennesker deler den samme årsaken
Menneskerettighetene er selektive	<ul style="list-style-type: none">- Tvang	<ul style="list-style-type: none">- Mennesker er for ulike for universelle rettigheter- Tvang, politikk eller vestlig innflytelse har ført til menneskerettighetene- Fokuserer på kulturelle forskjeller

7.1 Medfødt universalitet

Kort oppsummert går tankegangen ut på at alle har medfødte, like og umistelige rettigheter. I motsetning til konstruert universalitet, hvor man kan ha flere fundamenter for menneskerettighetene, så innebærer denne forståelsen at alle har en felles medfødt moral som oppleves som en selvfølgelighet. For mange i dag føles det ut som det mest naturlige i verden at alle mennesker skal ha rett til liv, arbeid, utdanning og ikke oppleve tortur. Det oppleves som verdier eller en moral om rettferdighet man besitter som Talbott (2005, s.3-4) skriver om. Den samme forståelsen har menneskerettighetsorganisasjoner og FN, hvor de

ikke setter flere spørsmålstegn til at menneskerettighetene er universelle, selv om menneskerettighetene blir brutt i mer enn 50 stater (NRK, 2018).

Berween skriver at denne medfødte universalismen er fjern for muslimsk kultur (2002, s.61). Man har også sett dette i det empiriske eksempelet med Saudi-Arabia, hvor å besitte menneskerettigheter ikke er en selvfølge. Det er store forskjeller i hvordan disse rettighetene blir fulgt opp i det internasjonale samfunnet, både når det kommer til reservasjoner fra medlemsstaten, men også lokale lover, normer og sedvaner.

Som det kommer frem i bidraget, er Donnelly selv svært negativ til ontologisk universalitet og bruker stort sett avsnittet på å motbevise teorien (Donnelly, 2007, s.292-293). Siden teorien egentlig påstår at menneskerettighetene er universelle fordi det bare er sånn, så er nok også denne teorien som er enklest å argumentere mot. Tidligere i oppgaven har det også kommet frem flere argumenter for at universelle menneskerettigheter er et relativt nytt konsept (Moyn, 2010, s.213-214; Sen, 1998, s.41). For hvis menneskerettighetene er en medfødt universell og selvsagt moral, så ville de ha eksistert like lenge som oss mennesker.

Som vi tidligere har slått fast så er det ikke en universell håndhevelse av menneskerettighetene, det finnes ingen verdenspoliti. Statene har selv i oppdrag å implementere Verdenserklæringen i sine nasjonale lovverk, og som vi så i empiridelen, så har mange medlemsstater valgt å reservere seg mot deler av konvensjonene. Lovgivningen til Saudi-Arabia virker tilnærmet vilkårlig ut fra den nyeste perioderapporten (CEDAW, 2018, s.1-2). Staten har ingen grunnlov, sett bort fra Koranen og sunnaen (United Nations General Assembly, 2009, s.5). Hvis menneskerettighetene hadde vært medfødt og en del av en felles iboende moral, hadde det ikke blitt begått systematiske menneskerettighetsbrudd i staten, som man har sett med fengsling av menneskerettighetsaktivister på bakgrunn av meningene deres (Al-Jazeera, 2021, 11. februar).

7.2 Konstruert universalitet

Vi skal nå se på konstruert universalitet. Tanken går ut på at menneskerettighetene er universelle, men de er ikke medfødte eller selvsagte som medfødt universalitet tilsier. Som vi har sett, finnes det fire ulike teorier, som igjen har ulike årsaker til hvorfor menneskerettighetene har blitt konstruert.

Kanskje den mest diskuterte forståelsen, er historisk eller antropologisk universalitet. Som nevnt tidligere, så har alle kulturer og religioner praktisert deler av menneskerettighetene opp igjennom historien, men det betyr ikke automatisk at de er universelle. Muslimske lærde argumenterer for at menneskerettighetene også baserer seg på islam (Berween, 2002, s.62). Likevel har vi sett at Saudi-Arabia, som hevder at de bruker Koranen og sunnaen som grunnlov, begår systematiske brudd på menneskerettighetene. På den andre siden mener Saudi-Arabia selv at de beskytter menneskerettighetene gjennom å følge sharia (United Nations General Assembly, 2009, s.6). Så selv om menneskerettighetene har en bred historisk bakgrunn, så er det ikke en felles enighet at de er universelle.

Vi går videre til forståelsen funksjonell universalitet. Denne teorien sier at det moderne samfunnet og de truslene som kommer med, er grunnen til at vi må ha menneskerettigheter. På mange måter er Saudi-Arabia en moderne stat i teorien sin klassifikasjon. Staten har god økonomi takket være oljevirkosomheten. I tillegg har staten en høy menneskelig utvikling (HDI), og de lever i et moderne levesett når det kommer til blant annet infrastruktur og industri (FN-sambandet, 2021, 01. september). I tillegg har Saudi-Arabia de siste årene gjennomgått en delvis liberalisering og har blant annet tatt bort makt fra det religiøse politiet. Ved å gjøre dette legger man mindre vekt på den tradisjonstunge religionen, og heller mer på nasjonalisme. Selv med slike moderne fremskritt, så er fortsatt menneskerettighetene under press i Saudi-Arabia, blant annet når det kommer til henrettelser og mangel på ytringsfrihet (Al-Jazeera, 2022, 12. mars; Kirkpatrick, 2018). Staten følger ikke opp menneskerettighetene, og aktøren Freedom House³ gir dem syv ut av 100 mulige poeng i rapporten fra 2020 over demokratisk frihet (Freedom House, n.d.).

Selv om mye peker på det negative, så gjør Saudi-Arabia det relativt bra på «Gender Inequality Index» til FN fra 2019-2020. Resultatene bunner i hva man måler, og denne indeksen peker på aspekter hvor mer moderne samfunn som Saudi-Arabia generelt kommer godt utav som mødre dødelighet, skolegang og ungdomsfødsler.

Andre mener at menneskerettighetene er et resultat av politikk, signerte avtaler og juss. Tanken er at hvis man ratifiserer avtaler og er en del av det internasjonale fellesskapet

³ Det er viktig å merke seg at Freedom House har opplevd kritikk basert på de faktorene de vektlegger i rapportene sine, som empirisk også skiller seg fra Polity IV (Högström, 2013, s.201).

gjennom organisasjoner som FN, så vinner man legitimitet og følger menneskerettighetene. Problemet er bare at å signere avtaler eller inngå samarbeid, heller ikke automatisk gir befolkningen menneskerettigheter. Man får selvfølgelig mer å bryne seg på når man bryter menneskerettighetene som medlem av FN, enn uten, når det kommer til å svare for seg i perioderapporter, delta i møtevirksomhet, motta kritikk og annen form for kommunikasjon. Men som vi har sett, har ikke FN brukt militær intervensjon mot Saudi-Arabia, så konsekvensene av å være bundet til internasjonale avtaler for Saudi-Arabia sin del har på mange måter vært marginale.

For mange kan det nok oppleves paradoksalt at stater som Saudi-Arabia kan sitte i Menneskerettighetsrådet, og har som oppgave å irettesette andre stater, når de selv ikke er bedre. Et eksempel på at denne forståelsen fungerer er at Saudi-Arabia ikke ble gjenvalgt til Menneskerettighetsrådet i 2020 (Aftenposten, 2020, 14. oktober). Man kan se på det som meningsløst med internasjonale avtaler, som menneskerettighetene, hvis det ikke får større konsekvenser for å bryte dem. Resultatet har vært at staters suverenitet går ofte ut som vinneren, på bekostningen av menneskerettighetene.

Samtidig har vi sett i empiridelen at stater kan velge å reservere seg mot deler av konvensjonene, noe flere har gjort når det kommer til kvinnekonvensjonen. Dette gjelder også for Saudi-Arabia, hvor den generelle reservasjonen sier at hvis konvensjonen bryter med islamske lovers normer så skal de ikke følge konvensjonen, samtidig som de har to spesifikke paragrafer de har reservert seg mot (UN, 2022, s.9). FN spurte om nasjonal lov går fremfor menneskerettighetene og selv om Saudi-Arabia mente at det kan harmoniseres, så tyder dette på at de nasjonale lovene kommer først. Dette går også mot Locke sine tanker om at menneskers rettigheter skal veie tyngst (Mingst et al, 2019, s.367). Så selv om det står at 189 medlemsstater har ratifisert kvinnekonvensjonen, har svært mange lagt inn reservasjoner, som på mange måter svekker kraften til konvensjonen og dermed menneskerettighetene.

Saudi Arabia har ratifisert flere avtaler fra FN, er medlem av FN og har vært medlem av Menneskerettighetsrådet. Likevel følger de ikke menneskerettighetene. Dette viser oss at forståelsen rundt at menneskerettighetene er universelle på grunn av ytre årsaker heller ikke gjør dem universelle for det empiriske eksempelet.

7.3 Menneskerettighetene er selektive

Vi skal nå se på de som mener at menneskerettighetene ikke er universelle, enten i sin helhet eller deler av dem. Hvis man går tilbake til da Verdenserklæringen ble vedtatt, så valgte Saudi-Arabia og syv andre stater å ikke stemme. Gjennom disse internasjonale avtalene, kan ikke stater lenger gjøre hva som helst. Det er en stor endring fra den westfalske tradisjonen om nasjonalstaters suverenitet. Likevel skal disse medlemsstatene implementere Verdenserklæringen så godt det lar seg gjøre. Denne implementeringen har bydd på utfordringer, som å forstå lovverket til andre stater og hvordan man prioriterer forpliktelsene sine (United Nations General Assembly, 2009, s.6).

Vi ser nå på forståelsen om påtvungen konsensus. Mange asiatiske talspersoner mener at den universelle aksepten er påtvunget av vestlige verdier (Sen, 1998, s.40) Det finnes også flere eksempler på dette, som man har sett med debatten rundt hvilke rettigheter som er viktigst, og kritikken rundt at det er for mye fokus på enkeltindividet (Sen, 1998, s.40). Selv om Sikkerhetsrådet har overnasjonalt mandat, og at man som medlemsstat av FN kan bli overkjørt av et flertall eller veto-rett, så har medlemsstaten selv bestemt å være medlem og er klar over prosedyrene i organisasjonen. Selv om påtvungen konsensus kan være gyldig i eksempler hvor tvangen er mer direkte, så kan både reformene, Saudi Vision 2030 og kronprinsens besøk i USA være et saudisk svar på indirekte internasjonalt press.

FN som organisasjon vokst mye siden 1948, noe som også har skapt mer byråkrati. Mer byråkrati og en større organisasjon, kan føre til detaljstyring og en diktering fra New York eller Genève (Hopgood, 2014). Noe som man også finner igjen i dialogen mellom FN og Saudi-Arabia i den tredje og fjerde perioderapporten. FN er bekymret for hvordan Saudi-Arabia blant annet ser på likestilling og mener at de har misforstått begrepet (CEDAW, 2018, s.3). Men er det FN som sitter på fasiten, eller finnes det noen fasit?

Forståelsen kulturell relativisme argumenterer for at man må se på menneskerettighetene relativt for de ulike kulturene som finnes. Vi er forskjellige og verden er mangfoldig med ulike språk, religioner og kulturer. Vi har sett at det gjør det utrolig vanskelig å finne rettigheter som hele verdens befolkning kan stille seg helhjertet bak (Moyn, 2010, s.228). Likevel er noen av dem mindre og mer konfliktfulle enn andre (Donnelly, 2007, s.299-301).

En av de mest konfliktfulle konvensjonene er kvinnekonvensjonen, hvor man finner store kulturelle forskjeller. Komiteen rapporterte også om det de kaller skadelige praksiser, som blant annet tvangsekteskap og obligatorisk kleskoder (CEDAW, 2018, s.7). Det oppleves at for FN er menneskerettighetene en bestemt fasit og standard, hvor andre meninger og praksiser er problematiske. Likevel må man anerkjenne de kulturelle forskjellene, og selv om noe er gyldig og fungerer i New York, trengs det nødvendigvis ikke å gjøre det i Riyadh. Det kan være enkelt å argumentere mot at menneskerettighetene ikke er universelle, og ikke passer inn i alle kulturer, for at en majoritet eller statsapparatet ikke skal miste posisjonen sin (NRK, 2018).

Det kan også argumenteres med at kulturell relativisme blir for snevert. Den relative universalismen legger i tillegg til det kulturelle, også et kontekstuellet perspektiv. Samtidig menes med forståelsen at noen av menneskerettighetene kan være universelle, mens andre ikke er det. Som vi så i kapittel seks, så har Saudi-Arabia lagt inn en generell reservasjon, som FN mener er problematisk. Fra et relativt universalistisk perspektiv, kan man på den andre siden si at det er problematisk at FN ikke respekterer denne generelle reservasjonen. Hvis menneskerettighetene i sin helhet hadde vært universelle, hadde det heller ikke vært nødvendig for muslimske land å komme med sine egne alternative menneskerettigheter i form av Kairo-erklæringen, som vektlegger sharia-lovgivning og fellesskap over enkeltmennesket (OIC, 1990; Tvedt, 2017). Som vi har sett gjennom perioderapporten og feltrapporten til spesialrapportøren er ønsket at definisjoner, meninger og prosesser knyttet opp til menneskerettighetene blir standardisert. Likevel har ikke dette ført frem, og menneskerettighetene i Saudi-Arabia er enda under press. Det viser at de menneskerettighetene som særlig angår kvinnekonvensjonen ikke er universelle.

Tabell 3 – Funn fra analysen

Teori		Empiriske funn
For universalisme	Medfødt	Ingen funn
	Konstruert	Ingen funn
	Tvang	Noe funn

Mot universalisme	Kulturell universalisme/relativ universalisme	Funn
----------------------	---	-------------

8. Konklusjon

Målet for denne oppgaven er å svare på problemstillingen: «*Er FNs menneskerettigheter universelle, og har FN mulighet til å følge opp brudd på menneskerettighetene i Saudi Arabia?*». Oppgaven har sett på ni ulike forståelser av menneskerettighetene hentet fra Donnelly (2007), delt inn i de tre kategoriene: medfødt universalisme, konstruert universalisme og menneskerettighetene er selektive. Alle ni forståelser har argumenter som forsvarer standpunktene, likevel har de fleste blitt ugyldige når de har blitt knyttet opp til empiri. Hvis menneskerettighetene hadde vært medfødt universelle, hadde man ikke sett menneskerettighetsbrudd eller debatten rundt dem. Samtidig har forståelsen av hva som er universelt endret seg opp igjennom årene, noe som ikke harmonerer med medfødt universalisme. Hvis menneskerettighetene hadde vært konstruert universelle, hadde faktorer som enten å være en moderne stat, internasjonale avtaler, internasjonal politikk eller felles historie gjort dem universelle. Selv om Saudi-Arabia på mange måter er en moderne stat, har internasjonale forpliktelser, og deler en felles historie, skjer det likevel systematiske menneskerettighetsbrudd i staten.

Det har også blitt presentert forståelser som er mer skeptiske til menneskerettighetene som påtvunget konsensus, kulturell relativisme og relativ universalisme. Som vi har sett så finnes det empiriske eksempler som kan støtte at menneskerettighetene har vært et resultat av tvang, selv om det lener seg mest på spekulasjoner. Når det kommer til både kulturell relativisme og universell relativisme, er det helt klart ut fra de empiriske resultatene, at det er en mer realistisk tilnærming til menneskerettighetene. For det empiriske eksempelet med Saudi-Arabia, viser at FNs menneskerettigheter i sin helhet ikke er universelle.

Som vi har sett varierer rollen til FN. I noen sammenhenger er de gode rådgivere og hjelpere, i andre kritiserer de stater åpenlyst og i noen sjeldne tilfeller har de hatt en militær intervensjon. På mange måter er det en fordel at rollen til organisasjonen kan variere ut ifra staters behov, og at bredden av det FN kan tilby er så stor. Likevel har vi sett at FNs handlekraft ovenfor Saudi-Arabia er svekket på grunn av reservasjonene staten har tatt ut i kvinnekonvensjonen og statens rolle i det internasjonale samfunnet. Når det kommer til de sterkeste virkemidlene til Sikkerhetsrådet, som militær intervensjon og R2P, har det vært debatt og de har heller aldri vært brukt i Saudi-Arabia. Så selv om FN i teorien har mange

muligheter til å både følge opp og hindre menneskerettighetsbrudd i Saudi-Arabia, er det mer begrenset i virkeligheten.

Det er viktig å sette spørsmålstegn til veletablerte normer og avtaler, som menneskerettighetene, for verden er urettferdig og skjevfordelt.

Litteraturliste

Aarnes, H. (2020, 20. mars). Hva er det som skjer i et av verdens mest lukkede land? *Aftenposten, A-magasinet*. Hentet 25. april 2022 fra <https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/BRE939/hva-er-det-som-skjer-i-et-av-verdens-mest-lukkede-land>.

Aftenposten. (2020, 30. mars). Saudi-Arabia øker oljeeksporten. Hentet 05. april 2022 fra <https://www.aftenposten.no/okonomi/i/mR9BrE/saudi-arabia-oeker-oljeeksporten>.

Aftenposten. (2020, 14. oktober). Saudi-Arabia fikk ingen plass i FNs menneskerettighetsråd. Hentet 20. april 2022 fra <https://www.aftenposten.no/verden/i/OQpPaA/saudi-arabia-fikk-ingen-plass-i-fns-menneskerettighetsraad>.

Al-Jazeera. (2021, 11. februar). The Saudi women's rights activists who remain behind bars. Hentet 26. april 2022 fra <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/11/saudi-arabia-women-rights-activists-that-are-still-in-jail>.

Al-Jazeera. (2022, 12. mars). Saudi Arabia executes 81 people in a single day. Hentet 26. april 2022 fra <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/12/saudi-arabia-executes-81-people-in-a-single-day>.

Al-Jazeera. (2022, 19. april). UN to debate Security Council permanent member veto power. Hentet 25. april 2022 fra <https://www.aljazeera.com/news/2022/4/19/un-to-debate-security-council-permanent-member-veto-power>.

Alshammari, H. (2021, 27. april). What Saudi Vision 2030 reform plan has achieved at the five-year mark. *Arab News*. Hentet 02. mai 2022 fra <https://www.arabnews.com/node/1849981/saudi-arabia>.

Amnesty. (2016, 30. juni). *Saudi-Arabia må ut av MR-rådet*. Hentet 05. april 2022 fra <https://amnesty.no/saudi-arabia-ma-ut-av-mr-radet>.

Amnesty. (2020, 18. mai). *Ten ways that Saudi Arabia violates human rights*. Hentet 02. mai 2022 fra <https://www.amnesty.org.uk/saudi-arabia-human-rights-raif-badawi-king-salman>.

Arango, T. (2018, 06. april). Oprah, Rupert Murdoch, Harvard: Saudi Prince's U.S. Tour. *The New York Times*. Hentet 08. mai 2022 fra <https://www.nytimes.com/2018/04/06/world/middleeast/saudi-prince-mohammed-bin-salman-us.html>.

BBC. (2016, 13. april). Saudi Arabia's religious police ordered to be 'gentle'. Hentet 05. mai 2022 fra <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-36034807>.

Berween, M. (2002). The Fundamental Human Rights: An Islamic Perspective. *The International Journal of Human Rights*. 6(1), s.61-79.

Black, I. (2008, 21. april). Saudi women treated like children, says human rights group. *The Guardian*. Hentet 22. april 2022 fra <https://www.theguardian.com/world/2008/apr/21/saudi-arabia.gender>.

CEDAW. (2017, 31. juli). *List of issues and questions in relation to the combined third and fourth periodic reports of Saudi Arabia*. Hentet 05. april 2022 fra <https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhskcAJS%2fU4wb%2bdIVicvG05RwQqdFnjFOCYAt0wx1oQJOKIH0AZ%2btT5uK%2bY0OWKQVbSp78AyZ301UubjYHhZ8fN3IC44PjWXY9enLirHge8J>.

CEDAW. (2017, 09. november). *List of issues and questions in relation to the combined third and fourth periodic reports of Saudi Arabia. Replies of Saudi Arabia**. Hentet 05. april 2022 fra <https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhskcAJS%2fU4wb%2bdIVicvG05RwQqdFnjFOCYAt0wx1oQJOpAm2fR01zTcs%2fWehMPzaT8XX9C%2bf2iFe01Hqx6WKmK3IDqS%2fEgegfaSp5XBs7joHH4UqYDjIU1LjlX6rRYD%2ftw%3d%3d>.

CEDAW. (2018, 14. mars). *Concluding observations on the combined third and fourth periodic reports of Saudi Arabia**. Hentet 20. april 2022 fra <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N18/070/62/PDF/N1807062.pdf?OpenElement>.

Donnelly, J. (2007). The Relative Universality of Human Rights. *Human Rights Quarterly*. 29(2), s.281-306.

FN-sambandet. (2019, 25. november). FN, fred og sikkerhet. Hentet 20. april 2022 fra <https://www.fn.no/tema/konflikt-og-fred/fn-fred-og-sikkerhet>.

FN-sambandet. (2020, 21. desember). *FNs verdenserklæring om menneskerettigheter*. Hentet 25. mars 2022 fra <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/fns-verdenserklæring-om-menneskerettigheter>.

FN-sambandet. (2021, 21. januar). *Menneskerettigheter*. Hentet 2. mars 2022 fra <https://www.fn.no/tema/menneskerettigheter/menneskerettigheter>.

FN-sambandet. (2021, 03. mars). *Norge og menneskerettighetene*. Hentet 19. mars 2022 fra <https://www.fn.no/tema/menneskerettigheter/norge-og-menneskerettighetene>.

FN-sambandet. (2021, 01. september). *Saudi-Arabia*. Hentet 19. mars 2022 fra <https://www.fn.no/Land/saudi-arabia>.

FN-sambandet. (2022a, 04. februar). *Konvensjon om sivile og politiske rettigheter*. Hentet 03. april 2022 fra <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/konvensjon-om-sivile-og-politiske-rettigheter>.

FN-sambandet. (2022b, 04. februar). *Konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter*. Hentet 03. april 2022 fra <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/konvensjon-om-oekonomiske-sosiale-og-kulturelle-rettigheter>.

FN-sambandet. (2022c, 04. februar). *Kvinnekonvensjonen*. Hentet 19. mars 2022 fra <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/kvinnekonvensjonen>.

FN-sambandet. (n.d.a). *FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)*. Hentet 22. april 2022 fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-organisasjoner-fond-og-programmer/fns-hoeykommissaer-for-menneskerettigheter-ohchr>.

FN-sambandet. (n.d.b). *Menneskerettighetsrådet*. Hentet 19. mars 2022 fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-organisasjoner-fond-og-programmer/menneskerettighetsraadet>.

Freedom House. (n.d.). *Freedom in the World 2020 – Saudi Arabia*. Hentet 20. april 2022 fra <https://freedomhouse.org/country/saudi-arabia/freedom-world/2020>.

Gazette, S. (2020, 20. mai). More women than men in Saudi universities, says ministry. *Alarabiya news*. Hentet 03. mars 2022 fra <https://english.alarabiya.net/perspective/features/2015/05/28/More-women-than-men-in-Saudi-universities-says-ministry>.

Hammarskjöld, D. (n.d.). *Security Council – Veto List*. United Nations. Hentet 25. april 2022 fra <https://research.un.org/en/docs/sc/quick/veto>.

Hopgood, S. (2014, 03. januar). The end of human rights. *Washington Post*. Hentet 08. mars 2022 fra https://www.washingtonpost.com/opinions/the-end-of-human-rights/2014/01/03/7f8fa83c-6742-11e3-ae56-22de072140a2_story.html?utm_term=.fb436ee3c396%EF%82%B7The%20U.

Human Right Watch. (n.d.). *Saudi Arabia – Events of 2019*. Hentet 12. mars 2022 fra <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/saudi-arabia>.

Högström, J. (2013). Does the Choice of Democracy Measure Matter? Comparisons between the Two Leading Democracy Indices, Freedom House and Polity IV. *Government and Opposition*. 48(2), s.201-221.

- Iversen, J. og Andresen, G. (2017, 07. juli). *Kritikk av menneskerettighetene*. NDLA. Hentet 31. mars 2022 fra <https://ndla.no/nb/subject:1:19dae192-699d-488f-8218-d81535ce3ae3/topic:2:58637/topic:2:178297/resource:1:168608>.
- Kirkpatrick, D.D. (2018, 22. august). Saudi Arabia Seeks the Death Penalty for Female Activist. *The New York Times*. Hentet 26. april 2022 fra <https://www.nytimes.com/2018/08/22/world/middleeast/saudi-arabia-israel-ghomgham.html>.
- Mingst, K.A., McKibben, H.E og Arreguin-Toft, I.M. (2019). (8 utg.) *Essentials of International Relations*. W.W. Norton & Company.
- Moyn, S. (2010). *The Last Utopia: Human Rights in History*. The Belknap Press of Harvard University Press.
- NRK. (2018, 09. mars). Menneskerettigheter i 70 år. [Audio podkast episode]. I *Ekko*. NRK. https://radio.nrk.no/podkast/ekko_-_et_aktuelt_samfunnsprogram/sesong/201803/nrkno-poddkast-20062-133686-09032018091000.
- OECD. (n.d.). *Saudi Arabia*. Hentet 19. mars 2022 fra <https://oec.world/en/profile/country/sau>.
- OIC. (1990). *The Cairo Declaration of the Organization of Islamic Cooperation on Human Rights*. Hentet 08. mai 2022 fra https://www.oic-oci.org/upload/pages/conventions/en/CDHRI_2021_ENG.pdf.
- Said, E. (1978). Orientalism. I Morra, Joanne og Smith, Marquard (Red.), *Visual culture: Critical Concepts in Media and Cultural Studies*. (s.119-123). Routledge.
- Saudi Vision 2030. (2022). A Sustainable Saudi Vision. Hentet 08. mai 2022 fra <https://www.vision2030.gov.sa/v2030/a-sustainable-saudi-vision/>.
- Sen, A. (1998). Universal Truths: Human Rights and the Westernizing Illusion. *Harvard international review*. 20(3), s.40-43.
- Talbott, W. J. (2005). *Which rights should be universal?* Oxford University Press.
- Taylor, L. (2018, 26. juni). Exclusive: Saudi Arabia among most dangerous countries for women despite drive for change - poll. *Reuters*. Hentet 19. mars 2022 fra <https://www.reuters.com/article/us-women-dangerous-poll-saudi-exclusive-idUSKBN1JM02Q>.
- The World Conference on Human Rights in Vienna. (1993). *Vienna Declaration and Programme of Action*. Hentet 2. mars 2022 fra <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/vienna-declaration-and-programme-action>.

Tvedt, T. (2017, 26. november). Norge har oversett at islamske land har sine egne alternative menneskerettigheter. *Aftenposten*. Hentet 08. mai 2022 fra <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/wE6aon/norge-har-oversett-at-islamske-land-har-sine-egne-alternative-menneskerettigheter-terje-tvedt>.

United Nations. (1948). *Universal Declaration of Human Rights – Norwegian*. Hentet 2. mars 2022 fra <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/norwegian-bokmal-norsk-bokmal?LangID=nrr>.

United Nations. (2022, 05. april). 8. *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. Hentet 05. april 2022 fra https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&clang=_en#EndDec.

United Nations. (n.d.). *Gender Inequality Index*. Hentet 25. april 2022 fra <https://hdr.undp.org/en/composite/GII>.

United Nations General Assembly. (1981, 03. september). *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. OHCHR. Hentet 05. april 2022 fra <https://www.ohchr.org/sites/default/files/cedaw.pdf>.

United Nations General Assembly. (2009, 14. april). *Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, Yakin Ertürk**. Hentet 05. april 2022 fra <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G09/128/22/PDF/G0912822.pdf?OpenElement>.